

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการสอนแบบไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ เรื่องหลักธรรมในวิถีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้สรุปการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมในวิถีไทยของนักเรียนโดยการสอนแบบไตรสิกขาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ของนักเรียนโดยการสอนแบบไตรสิกขาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมในวิถีไทยของนักเรียนโดยการสอนแบบไตรสิกขาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.2.2 ทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ของนักเรียนโดยการสอนแบบไตรสิกขาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 **กลุ่มตัวอย่าง** คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.3.2 **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบไตรสิกขา เรื่องหลักธรรมในวิถีไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมในวิถีไทย แบบวัดทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบแผนวัดทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ระหว่างพักเรียน ตั้งแต่เวลา 11.30 -12.30 น. และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง หลังเลิกเรียน ตั้งแต่เวลา 15.30 – 16.30 น. จากนั้นบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

2) ทำการทดลองสอน โดยสอนนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ซึ่งใช้เนื้อหาเรื่อง หลักธรรมในวิถีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบไปด้วย มงคล 38 กสิสุข อบายมุข 6 กรรม ชันธ 5 โกศล 3 ปธาน 4 กรรมฐาน จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ๆ ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 16 ชั่วโมง

3) ทดสอบหลังเรียนโดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับหลังเรียนซึ่งมีลักษณะคู่ขนานกับฉบับก่อนเรียน และทำแบบวัดทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ฉบับเดียวกันกับการสอบก่อนเรียน จากนั้นบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยวิธีสอนแบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4.2 ทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ของนักเรียน โดยวิธีสอนแบบไตรสิกขาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน โดยวิธีสอนแบบไตรสิกขา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบไตรสิกขาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

2.1.1 วิธีสอนแบบไตรสิกขา ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน เพราะมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยลง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากวิธีสอนแบบไตรสิกขา ซึ่งมี 3 ขั้น คือ สิล สมาธิ ปัญญา การสอนแบบไตรสิกขาทำให้นักเรียนมีปัญหาเกิดจากการฝึกกำลังใจแน่นๆ มีสมาธิ การที่จะมีสมาธิแน่นๆก็ต้องเมื่อร่างกายอยู่ในสภาพ

ปกติ อยู่ในระเบียบวินัย การมีศีล เมื่อทางกายควบคุมสติได้ จิตใจก็สงบ ช่วยให้กำลังความคิดคมกล้า เกิดปัญญารู้แจ้งซึ่งในขั้นศีล ทำความเข้าใจในปัญหา การหาสาเหตุของปัญหาเพื่อการแก้ไข พิจารณาผลที่เกิดขึ้นจนเกิดความรู้แจ้งเข้าใจและแก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาญาณขึ้นในตนเอง ทำให้ผู้เรียนตระหนักและเข้าใจเหตุและผล ทำให้เกิดสมาธิในการเรียน ซึ่งเป็นการฝึกนักเรียนให้เกิดปัญญา สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน นักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนที่เก่งกว่าจะต้องอธิบายให้กับคนที่อ่อนกว่าให้รู้ให้เข้าใจเนื้อหา จนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน เพื่อคะแนนของกลุ่มจะได้ดีขึ้น และยังทำให้เกิดการแข่งขันกับกลุ่มอื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้นในการค้นคว้าแสวงหาความรู้ให้มากขึ้น อีกส่วนหนึ่งมาจากการที่ได้กำลังใจจากการได้รางวัลของกลุ่มซึ่งทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตการเรียนแต่ละครั้ง เพื่อนในกลุ่มเดียวกันจะกระตุ้นเพื่อนให้รับรู้และเข้าใจตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนมีความความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อกลุ่มมากขึ้น เกิดการยอมรับกันในกลุ่ม ในขั้นของการให้คะแนนพิเศษของแต่ละบุคคลซึ่งจะเป็นคะแนนกลุ่ม ผู้เรียนทุกคนได้ตระหนักในส่วนนี้มาก เมื่อกลุ่มตนเองได้รางวัลเป็นเกียรติบัตรก็ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนครั้งต่อไป แต่เมื่อกลุ่มของตนไม่ได้รางวัล และเห็นกลุ่มอื่นได้รางวัล ก็เกิดความพยายามมากขึ้น จึงก่อให้เกิดการร่วมมือกันมากขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนได้คะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกคนก็สูงขึ้นด้วย

2.1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สร้างแผนการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างใบความรู้ และใบงานให้สอดคล้องกับการสอนแบบไตรสิกขา และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ

2.1.3 การจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้และผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ในการทดลองสอน ผู้วิจัยได้ให้คำอธิบายแนะนำ และกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจจนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆที่ออกแบบไว้ในแผนการสอนที่ใช้วิธีการสอนแบบไตรสิกขา กรณีที่นักเรียนบางคนยังคงมีความไม่เข้าใจบางประการ ผู้วิจัยได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติมและกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

2.1.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมที่ต้องการวัด เป็นแบบทดสอบ ก่อนเรียน 1 ฉบับ แบบทดสอบหลังเรียน 1 ฉบับ และเป็นแบบทดสอบคู่ขนานโดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ความตรงตามเนื้อหา และความ

ชัดเจนของภาษา รวมทั้งมีการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ มีการวิเคราะห์ข้อสอบทั้งการวิเคราะห์รายข้อ และการวิเคราะห์ทั้งฉบับก่อนนำไปใช้ทดสอบกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนั้นในการจัดการเรียนรู้รายหน่วย ได้มีการทดสอบย่อยรายหน่วยทั้งการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียนของหน่วยย่อยนั้น โดยเป็นแบบทดสอบคู่ขนานระหว่างการทดสอบย่อยของหน่วยการเรียนรู้ และคู่ขนานกับแบบทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์รวมเมื่อศึกษาครบ 8 หน่วย

2.2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ของนักเรียนโดยการสอนแบบไตรสิกขาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ ที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

2.2.1 ทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ เป็นการคิดที่มองอย่างรู้เท่าทันความเป็นไปของสิ่งทั้งหลาย ซึ่งจะต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ตามธรรมชาติของมันเอง ทำให้นักเรียนยอมรับความเป็นตัวเอง และปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น สามารถแก้ไขและทำการไปตามเหตุปัจจัย เป็นการปฏิบัติด้วยปัญญา ด้วยความรู้เท่าทัน เป็นอิสระ ไม่ถูกมัดตัว กล่าวคือเมื่อรู้อยู่แล้วว่าสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัย ขึ้นต่อเหตุปัจจัย เราต้องการให้มันเป็นอย่างไร ก็ศึกษาให้รู้เข้าใจเหตุปัจจัยทั้งหลายที่จะทำให้มันเป็นไปอย่างนั้น แล้วแก้ไข ทำการ จัดการที่ตัวเหตุปัจจัยเหล่านั้น การคิดแบบสามัญลักษณ์จึงเป็นการคิดที่มีขั้นตอนและเป็นทักษะการคิดอีกวิธีหนึ่งที่อยู่ในการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.2.2 เนื้อหาใน รายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมในวิถีไทย มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่ยึดมั่นในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาดำเนินชีวิตของชาวไทยซึ่งถือปฏิบัติต่อกันมา เช่น การคบบัณฑิต เชื่อว่าผู้ที่มีปัญญารู้ว่าจะไร้อะไรผิดและสามารถนำปัญญามาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขย่อมได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตและรู้ว่าเมื่อใดที่อยู่ใกล้ชิดคนพาลก็จะนำความเดือดร้อนมาให้ ซึ่งเมื่อนำเนื้อหา หลักธรรมวิถีไทยมาใช้ในการสอนแบบไตรสิกขา ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์มีเหตุผล แยกแยะได้ เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม แก้ปัญหาด้วยปัญญา นำไปสู่การปฏิบัติได้ถูกต้อง และได้ผลตามความมุ่งหมายนั้น ๆ

ผลการวิจัยที่ค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ประยุทธ์ ปยุตโต (2549) ที่อธิบายว่า วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ หรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา วิธีคิดแบบนี้ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่มากพอ ต้องสามารถสืบค้นเหตุผล และคิดจำแนกแยกแยะได้พร้อมกันไปด้วย เป็นวิธีคิดที่รู้เท่าทันความเป็นไปของปรากฏการณ์หรือสถานะต่างๆ ว่ามันเกิดขึ้นด้วยเหตุและปัจจัย เมื่อเกิดขึ้นก็ได้เปลี่ยนแปลงได้ ขัดแย้งได้ ดับสูญได้ ไม่มีใครจะบังคับหรือครอบครองทุกอย่างได้ ผู้ที่สามารถคิดแบบสามัญลักษณ์ได้ จะเป็นผู้ที่มิสติไม่ว้าวามไปตามอารมณ์และความรู้สึก

ดังนั้น ทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งที่อยู่ในการคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นการเพิ่มความคิดอย่างมีกระบวนการ มีเหตุ มีผล แก้ปัญหาด้วยปัญญา นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การสอนแบบไตรสิกขา ชั้นศีล สมาธิ ปัญญา เน้นคุณธรรม เป็นการฝึกฝนและปลูกฝังนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ในการทำวิจัยครั้งนี้ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนและฝึกจิตใจให้แน่วแน่ แต่มีนักเรียนที่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนเนื่องจากพื้นฐานแต่ละคนแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยควรสอนแบบไตรสิกขาอย่างต่อเนื่องและควรศึกษารายกรณีหรือทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหานักเรียนดังกล่าว

3.1.2 เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในชั้นมัธยมศึกษาชั้นอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.1.3 ควรนำทักษะการคิดแบบสามัญลักษณ์ของนักเรียน ไปใช้เพื่อพัฒนานักเรียนในสาระวิชาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีจุดหมาย และคิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบไตรสิกขาไปใช้กับเนื้อหาวิชาอื่น หรือผู้เรียนในระดับชั้นที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาผลการใช้การสอนแบบไตรสิกขากับเนื้อหาวิชานั้น ๆ และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป

3.2.2 ควรนำกิจกรรมการเรียนการสอนแบบไตรสิกขาไปใช้ในการแก้ปัญหาผู้เรียนและวัดในตัวแปรอื่น เช่น ทักษะการคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ทักษะคิดแบบวิหัชชาวทการคิดแบบอริยสัจจ์ เป็นต้น